

Fotocopia după coperta 1 a volumului din prima ediție, copertă realizată de pictorul Carl Larsson, se pare că după o schiță a lui Strindberg

Cuvântul traducătorului

Johan August Strindberg se naște la 22 ianuarie 1849 în Stockholm și este considerat cel mai important scriitor suedez, după apariția romanului *Salonul roșu*, fiind adesea numit Zola al Suediei. Moare la 14 mai 1912 în Stockholm. La nivel internațional, August Strindberg este considerat a fi unul dintre cei mai importanți dramaturgi ai lumii. Debutază în 1872 cu piesa *Mäster Olof* (*Meșterul Olof*), în 1879 publică *Röda rummet* (*Salonul roșu*), urmat de *Götiska rummet* (*Salonul gotic*) în 1904 și satira socială *Det nya riket* (*Noul regat*) în 1882; *Svenska folket i helg och söcken* (*Poporul suedez în zile de sărbătoare și în zile lucrătoare*) în 1881-1882. În 1883 îi apare prima parte a nuvelor istorice *Svenska öden och äventyr* (*Destine și aventuri suedeze*) și volumul de versuri *Dikter* (*Poezii*).

Operă după operă, Strindberg își împărtășește bucăți din propria sa viață. La vârsta de 30 de ani scrie autobiografia *Tjänstekvinnans son* (*Fiul servitoarei*), care încheie o perioadă importantă a creației

sale, aceea a criticii sociale. Urmează *Hemsöborna (Locuitorii insulei natale)* în 1887.

În 1893, *Fröken Julie (Domnișoara Julie)* – scrisă deja din 1888 – are premiera la Paris și devine un mare succes. Îi urmează *Inferno (Infernul)* în 1897; drama *Till Damaskus (Drumul spre Damasc)* în trei părți, scrisă între 1898 și 1901; *Påsk (Paști)* și *Dödsdansen (Dansul morții)*; *Ett drömspel (Un joc de vis)* în 1901; Volumul de poezie *Ordalek och småkonst (Joc de cuvinte și miniaturi artistice)* între 1902 și 1905; Jurnalul poetic *Ensam (Singur)* și *Sagor (Povești)* în 1903. Romanul *Svarta fanor (Steaguri negre)* în 1907, din care multe scene anunță *kammarspelen (teatrul de cameră)*, teatrul intim, patru piese cu care Strindberg se dovedește, din nou, pionierul unei noi forme de artă teatrală: *Oväder (Vijelie)*; *Brända tomten (Curți arse)*; *Spöksonaten (Sonata fantomelor)* și *Pelikanen (Pelicanul)* în 1907. *Stora landsvägen (Marea șosea)* în 1909 este ultima piesă a lui Strindberg.

Relația lui Strindberg cu poezia pare a fi una contradictorie. Erik Hedén l-a numit pe Strindberg „poet împotriva voinței sale”. Afirmatia retrospectivă a lui Strindberg, din autobiografia sa, și anume că a căutat poezia pentru a se menține „peste nivelul pamfletiştilor” pare simplă și ne induce în eroare. Mai importantă pare a fi voința puternică a lui Strindberg

de a contesta hegemonia idealistă a genului liric prin crearea unei poezii radicale, plină de forță.

În timpul vieții sale, Strindberg a publicat trei colecții de poezie: *Dikter på vers och prosa* (Poezii în versuri și proză), 1883, *Sömngångarnätter på vakna dagar* (Noapți de somnambul în vremuri de veghe), 1884 și *Ordalek och småkonst* (Joc de cuvinte și miniaturi artistice), 1905. A existat un decalaj de douăzeci de ani între primele volume de poezie și ultima carte. Prin urmare, nu este atât de ciudat că versurile reprezintă perioade diferite în scrisul său, în care ruptura decisivă este criza infernului. Înainte de criză, el este rebelul radical și criticul ideologic, în timp ce după criză devine ezoteric și central liric.

Cu *Dikter på vers och prosa* (Poeme în versuri și proză) și *Sömngångarnätter på vakna dagar* (Noapți de somnambul în vremuri de veghe), Strindberg are un rol de pionierat în lirica suedeză. În primul volum, satira este, în parte, îndreptată împotriva adversarilor săi personali (mai ales a celor care au atacat lucrarea sa *Noul Regat*, 1882) și împotriva esteticii „idealiste”. Poemele din *Rană febrilă* (subcapitol din *Dikter på vers och prosa*) sunt caracterizate într-o și mai mare măsură de tendințele politice radicale din anii 1880. Cu cele două volume de poezie Strindberg a creat o lirică puternică, atât formal, cât și radicală în conținut, care i-a provocat pe adepții poeziei idealiste. Poeziile

conțin satire tăioase și amuzante, cu atacuri personale aprige, dar și poezii de dragoste, despre arhipelag și câteva poezii din tinerețe.

Noapți de somnambul în vremuri de veghe a fost scris după mutarea lui Strindberg din Suedia în Franța, la Paris. Motivul a fost persecuția pe care a simțit-o din cauza polemicii acerbe din jurul volumului *Noul Regat (Det nya riket)* și a urmăririi penale pentru *Giftas*. Ciclul de poezii este marcat de despărțiri și rămas-bun. Titlul original a fost tocmai *La revedere (Afsked)*. Strindberg s-a despărțit nu doar de Suedia, ci și de întreaga sa viață anterioară, nu în ultimul rând de idealismul suedez. Cartea este formată din cinci secțiuni: patru *Noapți* și poezia finală *Trezirea*, care a fost scrisă în 1889 după reîntoarcerea în Suedia. Când a fost publicată a doua ediție a volumului *Noapți de somnambul în vremuri de veghe* în 1900, a fost inclusă și secțiunea a cincea, *Trezirea (Uppvaknandet)*.

Hjalmar Branting a scris că acest volum de poezii a fost una dintre *scrierile revoluționare clasice ale anilor '80*. Este ușor de înțeles de ce, deoarece cartea reprezintă o confruntare radicală cu ideologiile vremii, de la religie la artă, științele umaniste și cele ale naturii.

În *Noapți de somnambul în vremuri de veghe* Strindberg se eliberează de conștiința falsă, în timp ce această eliberare conține o critică ascuțită a civilizației. Aceasta este o poezie a ideilor în care el caută o formă

de adevăr pentru a începe o viață mai autentică, atât ca artist, cât și ca ființă umană. El dorește să creeze o tabula rasa ideologică, sau așa cum se spune într-un singur loc în ciclul de poeme: „*Pentru noi roluri vreau să mă pregătesc / Și de aceea îmi curăț sufletul.*” Ideea de bază este că oamenii sunt somnambuli în propria lor viață, fără contact cu realitatea. Ei sunt ghidați de propriile lor idei și, în consecință, trăiesc într-un fel de existență de vis. Pentru motivul somnambulismului, Strindberg a fost, probabil, inspirat de un pasaj din poemul critic social al lui Heinrich Heine, *Germania: O poveste de iarnă*, în care sufletul eului adormit părăsește corpul și călătorește de la Paris la Köln. Similar, *spiritul* sau sufletul poetului își părăsește corpul adormit în diferite compartimente pentru a retrăi evenimente și locuri cruciale din viața sa. Ceea ce caută el este un răspuns la *taina vieții*.

În secțiunea a patra, poetul se întoarce din exil și rătăcește singur prin Stockholm. Ca un liber-gânditor radical, se simte ca un străin și un proscris și în cele din urmă fuge din oraș. În toamna anului 1889, Strindberg însuși a părăsit Stockholm și s-a stabilit în arhipelag.

Când *Ordalek och småkonst* a fost publicat în 1905, situația de viață a lui Strindberg era complet diferită. Criza infernului era în spatele lui, iar radicalismul politic din anii 1880 devenise istorie. Căsătoria cu Harriet Bosse se încheiase, iar el s-a dedicat în mare

parte scrierii unor piese de teatru. Colecția de poezii constă parțial din materiale publicate anterior în colecția de povestiri *Fagervik och Skamsund (Fagervik și Skamsund)* și autobiografia *Ensam (Singur)*, dar include și texte noi.

Strindberg experimentează aici cu diferite forme de versuri inspirate din muzică, dar și poezii în hexametri sunt incluse în carte. Formal, *Joc de cuvinte și artă mică* se îndreaptă în mai multe direcții, iar acest lucru se aplică în egală măsură conținutului. Vignetele din viața urbană sunt presărate cu versuri despre natură și viziuni onirice, texte aproape dadaiste care imită sunetele sunt combinate cu poezie narativă și versuri *knittel*. Aici, Strindberg își arată abilitatea de a picta rapid scene și medii diverse.

Dragostea nefericită este o temă centrală în carte și este exprimată și în trei poezii care tratează despărțirea de Harriet Bosse. *Chrysaëtos, Seri lungi, grele* și *Ahasverus*. Cele două poezii menționate pentru prima dată au fost scrise în vara anului 1902 și înfățișează o iubire pierdută cu sentimente de singurătate și abandon. Acestea sunt texte puternice și revelatoare. În recenzia sa despre *Joc de cuvinte și artă mică*, Bo Bergman a lăudat în mod special *Långa tunga kvällar (Seri lungi, grele)* deoarece poemul reușește să surprindă o mare parte din poezia *anxietății singurătății*. Este timpul să redescoperim

latura poetică a lui Strindberg. Cu siguranță, el nu se dedica doar *Kleinkunst* (*Artă mică*), ci scrie o poezie care rămâne foarte vie și necesară și astăzi.

Traducerea textelor a fost făcută după volumele:

„Samlade skrifter av August Strindberg”. Trettonde delen. Dikter på vers och prosa samt Sömngångarnätter på vakna dagar, Albert Bonniers förlag 1921.

Inknappat av Bertil Rietz 1997, – ediția electronică (<http://runeberg.org/somngang/>).

August Strindberg; James Spens (red.) (1995). „Samlade verk 15. Dikter på vers och prosa; Sömngångarnätter på vakna dagar; och strödda tidiga dikter” (1). Stockholm: Norstedt. ISBN 91-1-911672-1.

„Sömngångarnätter på vakna dagar: en dikt på fria vers” (Google eBook). Front Cover – August Strindberg. A. Bonnier, 1884.

Dorina Brândușa Landén

Cuprins

Cuvântul traducătorului / 7

[Poem introductiv] / 17

Prima noapte / 19

A doua noapte / 33

A treia noapte / 49

A patra noapte / 67

A cincea noapte / 93